

Ny nationell avfallsplan

- Avfall i ett cirkulärt samhälle och
**Nytt avfallsförebyggande
program**
- Sverige tänker efter – före!

RUS och Naturvårdsverket

RUS – Regional Utveckling & Samverkan i miljömålssystemet

Aktuellt inom hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi

Datum och tid (alla är mellan 9-10)	Tema
25 september	Vad händer inom nationell platsamordning? Naturvårdsverket
30 september	Miljöspendanalys och cirkulär ekonomi – Upphandlingsmyndigheten
1 oktober	Dags för en ljus bild av framtiden – hur våra framtidsbilder förändrar normer – Normskifte Tankesmedja
3 oktober	Nya regler för batterier och fordon – påverkan på kommunala och regionala aktörer – Naturvårdsverket
4 oktober	Ett resurseffektivt och cirkulärt Dalarna – Länsstyrelsen Dalarna
7 oktober	Tips för minskat matsvinn – Livsmedelsverket och RUS

Datum och tid (alla är mellan 9-10)	Tema
8 oktober	Cirkulär försörjningsberedskap – en del av hållbar beredskap och ett starkare totalförsvar – MSB, Avfall Sverige
9 oktober	Ny nationell avfallsplan Avfall i ett cirkulärt samhälle och nytt avfallsförebyggande program – Sverige tänker efter – före! – Naturvårdsverket
10 oktober	Delegationen för cirkulär ekonomi och omställning i näringslivet- Delegationen för cirkulär ekonomi
14 oktober	Att konsumera det byggda – cirkularitet i byggande och förvaltning - Boverket, Riksantikvarieämbetet
13 november	Save the date - Informationsevent om Ekodesignförordningen 13 november , Tillväxtverket: Caroline Dahlbom Caroline.dahlbom@tillvaxtverket.se Energimyndigheten: Selma Elmgren Ekodesign@energimyndigheten.se Naturvårdsverket: Christina Jonsson Christina.jonsson@naturvardsverket.se

Ny nationell avfallsplan Avfall i ett cirkulärt samhälle och nytt avfallsförebyggande program – Sverige tänker efter – före!

- Rebecka Ugglå, Naturvårdsverket

- Ställ frågor i chatten
- Presentationerna läggs på RUS hemsida [Regional Utveckling och Samverkan i miljömålssystemet](#)
- Stäng av ljud och video under presentationen.

RUS

Nationell avfallsplan
och
Avfallsförebyggande
program

2024-10-08

Agenda

- Revisionsprocessen
- **Sverige tänker efter – före**
  - Vad innebär avfallsförebyggande?
  - Kopplingen till cirkulär ekonomin och lång livslängd
  - Ekonomiska vinster med att förebygga avfall
  - Nuläget och hur vi ställer om
  - Problemanalysen
  - Budskapen
  - Utpekade material och produktströmmar
- **Avfall i ett cirkulärt samhälle**
- Fortsättningen?
- Bonus

Bakgrund

- Naturvårdsverket ska se till att det finns en nationell avfallsplan och ett nationellt program för förebyggande av avfall som motsvarar kraven i artiklarna 28–30 i avfallsdirektivet*.
- Vart sjätte år ska den nationella avfallsplanen och det avfallsförebyggandeprogrammet utvärderas och revideras vid behov.
- Sverige riskerar att bland annat inte uppnå målet om att 55% av det kommunala avfallet ska förberedas för återanvändning och återvinning år 2025.

* 9 kap. 11 § avfallsförordningen (2020:614)

Utvärderingen 2022

- slutsatser

- Informationen i den senaste planen och programmet beskriver nulägesbilden över vilka bestämmelser som gäller kring avfall och förebyggandet av det.
- Plan och program har använts till att underbygga beslut i arbetet med kommunala avfallsplaner genom att visa vilka områden som bör prioriteras.
- Svårt att se någon nämnvärd effekt av en senaste planen och programmet
- Kännedomen kring avfallsplanen är större än för det avfallsförebyggande programmet

Utvärdering 2022

- önskemål

- Anpassa kommunikation kring avfallsplanen utefter olika målgrupper
- Mer frekventa uppdateringar då info kan bli inaktuell
- Tydliga mål
- Info om varför målen finns
- Mer info om "HURET". Ex inspiration genom goda exempel (både privata och offentliga aktörer)

Ambitionsnivå 2023/2024

Projekt mål

”Att leverera en tydligare Nationell avfallsplan och Program för avfallsförebyggande samt konsekvensbeskrivning som uppfyller kraven enligt EUs avfallsdirektiv samt CPR-förordningen¹ senast den sista oktober 2024. Vidare avser uppdraget att **identifiera och synliggöra grundorsakerna till de identifierade miljöproblemen, hinder och möjligheter för att uppnå målen, nyckelaktörer samt möjliga men outnyttjade lösningar/potentialer till att snabba upp arbetet**”.

Effekter

- Bättre förståelse för hinder och möjligheter kan ligga till grund för fortsatt mer kvalitativt avfallsarbete inom myndigheter
- Bättre potential till att nå nationella och globala mål inom området.
- Ett påskyndat, mer målmedvetet och effektivt arbete utifrån tillskott av faktisk vägledning mot målen.
- Sammanställning av en del goda ex kan inspirera samhällsaktörer till att vidta ytterligare åtgärder. Det kan även bidra till nya samarbeten.

1. EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl-, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik

Kommunikation

- Målgrupp
- Webben är ett nav
  - Texter
  - Kommunikationsmaterial
  - Goda exempel
  - Åtgärder
- Bidra till enkelhet utifrån:
  - Layout
  - Infografik
  - Digital utformning
  - Sammanfattningar
- Nyhetsbrev
- Förmedla via sociala media, digitala och fysiska möten
- Nyckelaktörer är viktiga vidareförmedlare!

Avgränsningar

Fokus på VEM, VAD som behövs och till viss del HUR

- Identifiera nyckelaktörer med tillhörande exempel på relevanta åtgärder
- Uppslag till potentiella styrmedel som kan behöva undersökas vidare för att hantera hinder och frisätta potential

Dvs. INTE

- Föreskriva vad någon ska göra
- Föreslå konsekvensutredda styrmedel
- Föreslå regeringsuppdrag

Prioriterade material, produkt- och avfallsströmmar

Kommunalt avfall	Vi uppfyller inte målen
Bygg- och rivningsavfall volymer	Vi uppfyller inte målen + stora
Schaktmassor	Den största delen
Förpackningar	Vi uppfyller inte målen
Livsmedel	Vi uppfyller inte målen
Textil	Ny lagstiftning
Möbler	DA i ESPR, kommunalt avfall
Elektronik	Vi uppfyller inte målen
Batterier	Vi uppfyller inte målen
Kritiska råmaterial	Ny lagstiftning
Plast	Vi uppfyller inte målen
Uttjänta fordon/ End of life Vehicle	Ny lagstiftning på g.

8 oktober 2024

Avfallsförebyggande programmet:

Sverige tänker efter – före!

Rebecca Ugglå

Avfallsförebyggande programmet

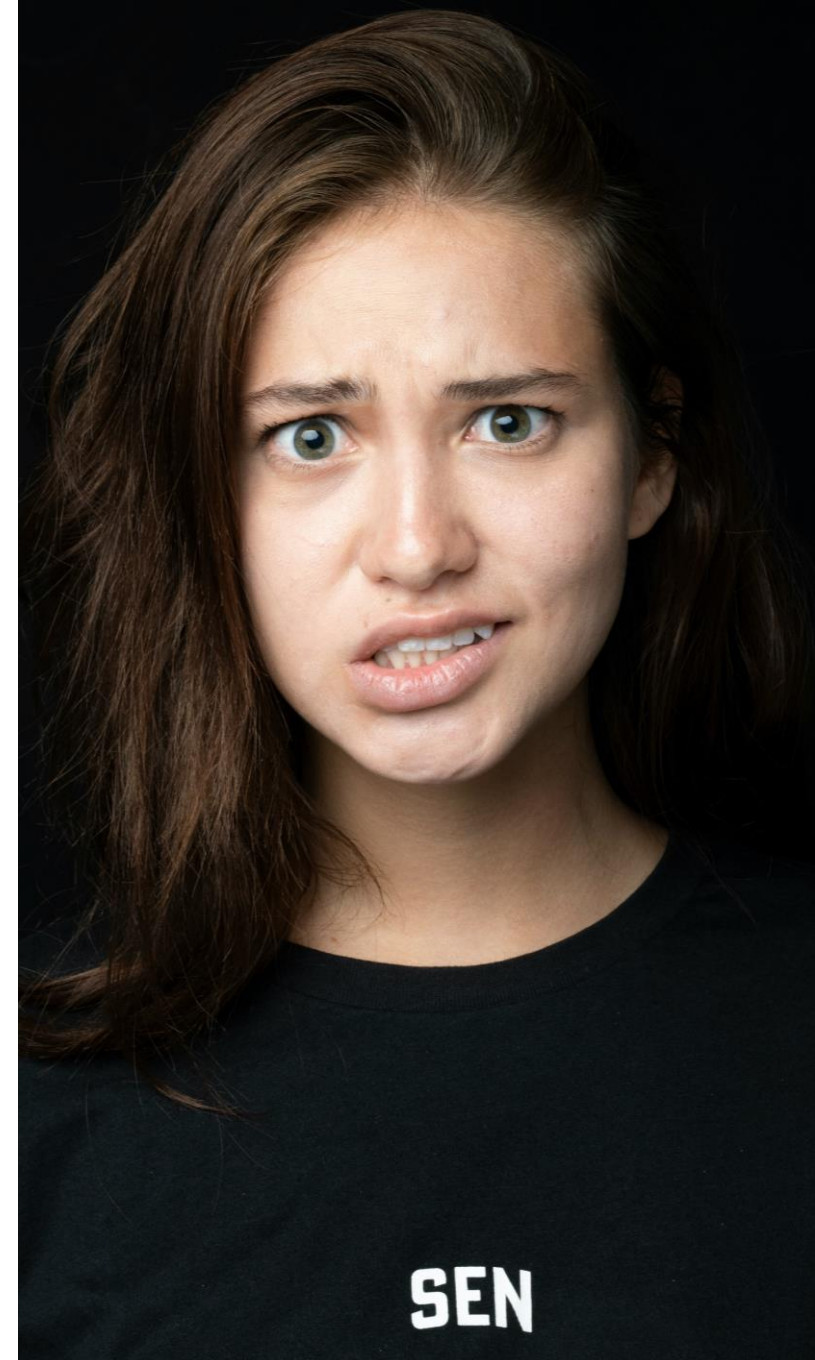
- Introduktion
- Nuläge
- Problemanalys
- Hur ställer vi om till en cirkulär ekonomi och ökat avfallsförebyggande
- Behov av åtgärder
- Material- och produktströmmar
- Minskad nedskräpning
- Åtgärder
- Bilagor

Vad är avfallsförebyggande?

- Förebyggande av avfall är att genomföra åtgärder som minskar mängden avfall och innehållet av farliga ämnen i material och produkter.
- I alla delar av värdekedjan - från design, utvinning av råvara till produktion och användning.
- Avfallsförebyggande åtgärder innebär inte bara att förebygga att avfall uppkommer utan också att minska behovet av konsumtion av nyproducerade varor. Jämfört med att köpa och äga en ny specifik produkt kan konsumtionen ske utifrån funktion. (Exempel egen bil – kollektiv trafik/ hyra).

Från linjärt till cirkulärt och ökat avfallsförebyggande

1. Utvinning och materialkonsumtion
2. Produktion och handel
3. Konsumtion och användning (offentlig och privat)

Det här är LINJÄR EKONOMI

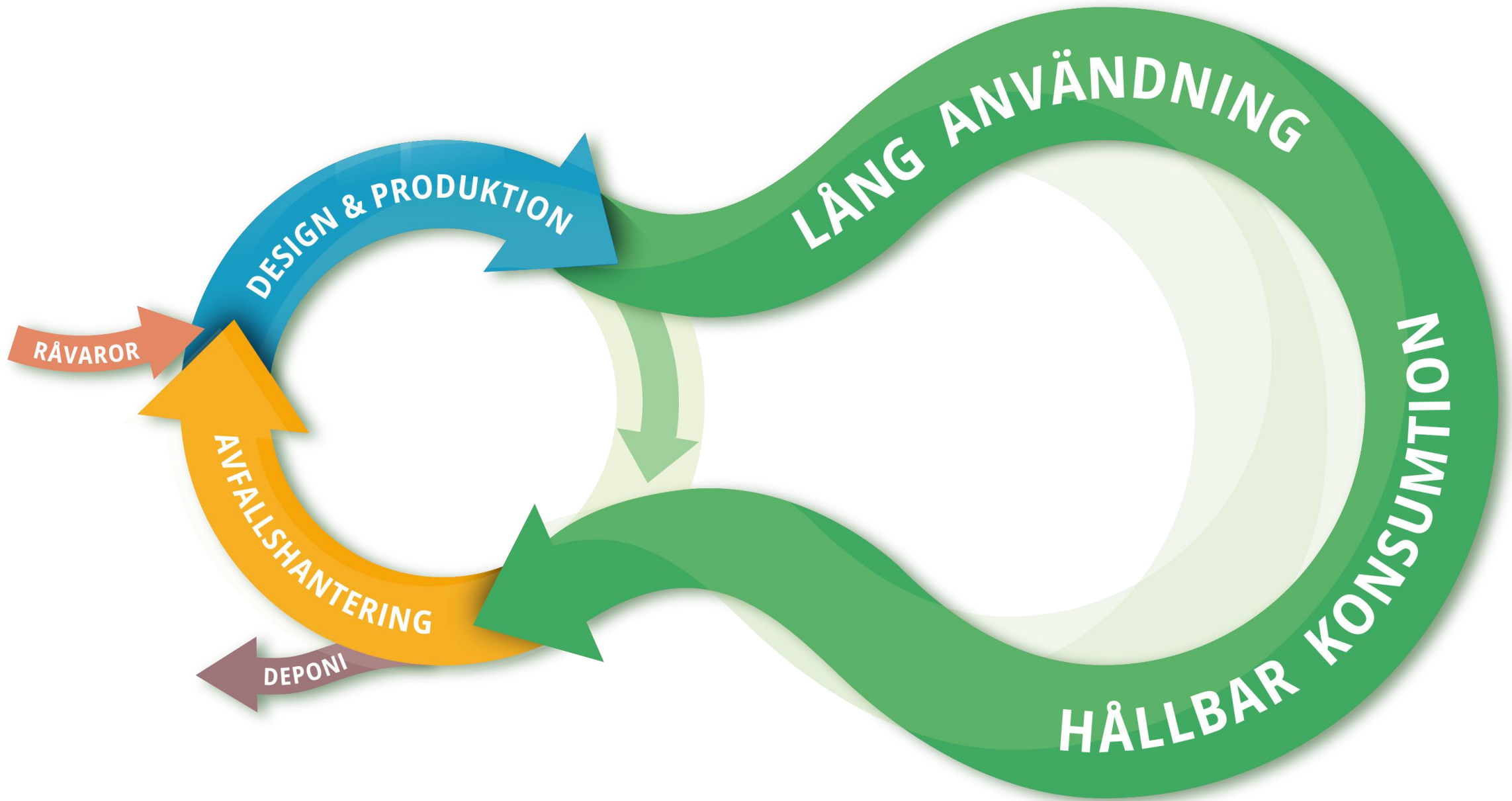

Det här är CIRKULÄR EKONOMI

Från köp och släng till resurssmart användning

Illustration: Tobias Flygar

Problemanalys

Hinder och marknadsmisslyckanden

1. Negativa externa effekter är inte internaliserade
2. Delade incitament/Bristande incitament för värdebevarande – tillverkare/producent
3. Bristande incitament för värdebevarande - konsument
4. Informationsbrist/Asymmetrisk information
5. Transaktionskostnader
6. Policymisslyckanden
7. (Bristande lönsamhet)

Åtgärder för alla (NAP&PAF)!!

Vid **upphandling** ska hållbara produkter och tjänster väljas i första hand.

Samverka inom **tillsynsområdena** livsmedel, miljö- och hälsoskydd och bygglov för att identifiera och påverka **illegal och oseriös avfallshantering**.

Genom tillsynen **säkerställa tillämpning av gällande lagstiftning för utsortering, förberedelse för återanvändning och materialåtervinning vid insamling och behandling av avfall.**

Informera hushåll

Utveckla tjänster för kommuninvånarna

Samverka med andra kommuner/ länsstyrelser och offentliga förvaltningar

Identifiera viktiga **samarbetspartners** inom **näringsliv** och **civilsamhälle**

Skapa **en cirkulär organisation**.

8 oktober 2024

Nationella avfallsplanen:

Avfall i ett cirkulärt samhälle

Rebecca Uggla

Nationella avfallsplanens innehåll

- Introduktion
- Uppåt i avfallshierarkin
- Avfall i Sverige
- Ansvar för avfallshanteringen
- Prioriterade avfallsströmmar
- Behandling av avfall
- Avfall i framtiden
- Miljöpåverkan
- Befintliga och kommande styrmedel
- Beredskap
- Åtgärder

Problemanalys

Hinder och marknadsmisslyckanden

1. Design för materialåtervinning?
2. Incitament för sorteringen?
3. Incitament för materialåtervinning eller förbränning?
4. Återvunnet eller primärt material?

Åtgärder för alla (NAP&PAF)...

Nästan 500st!!

Nytt lagstiftat informationsansvar

1 augusti 2020:

Kommuner ska lämna **information till hushåll** om avfallsförebyggande åtgärder (NFS 2020:6)

Informationen får **finansieras med avgift** (MB 27:4)

1 januari 2024:

Kommunen skyldig att ta fram lättillgänglig information till hushållen och till de verksamheter som har valt kommunal insamling, om hur de kan **förebygga förpackningsavfall** (6:16 förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar)

1 januari 2025:

Kommunen ska lämna information till hushåll och verksamhets-utövare som producerar sådant avfall som kommunen ansvarar för enligt 15 kap. 20 § miljöbalken om **vikten av att hushålla med råvaror och energi genom att se till att textil återanvänds eller genom att på annat sätt förebygga uppkomst av textilavfall** när det är möjligt.

VÄGLEDNING

Informera hushåll om åtgärder för att förebygga avfall

Vägledning om
kommunernas ansvar

JANUARI 2023

Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm. E-post: registret@naturvardsverket.se, www.naturvardsverket.se
Besöksadress Stockholm: Vikasvägen 2. Besöksadress Östernund: Forskarens väg 5, hus 10b.

Syfte

Konkretisera och uttolka informationsansvaret
Vägledning, råd och rekommendationer
Stöd i att fundera igenom och komma igång

Rapport med mer information, erfarenheter och exempel

Val av åtgärder och avfallsslag

Informationskanaler

Exempel på avfallsförebyggande åtgärder

Andra styrmedel och åtgärder för att förebygga avfall

Framgångsfaktorer

Vanliga missuppfattningar

Kommunikationsplan

Lärande exempel

Information om mer hållbar konsumtion av textil

- [Textilsmarta tips och råd till konsumenter \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)
- [Frågor och svar till konsumenter om mer hållbar textilkonsumtion \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)
- [Frågor och svar om hållbar textilkonsumtion \(naturvardsverket.se\)](https://naturvardsverket.se)

TEXTILSMART

Textilsmarta tips och råd till konsumenter

HANDLA MER HÅLLBART
Vi köper och slänger allt mer kläder och textil. För att vår modekonsumtion ska bli mer hållbar behöver vi tänka om och istället för att köpa nyproducerat använda redan producerade plagg. Långa.
• Välj second hand i första hand - kläderna finns redan och ger inga nya utsläpp.

Genom att förlänga livslängden för ett plagg minskar klimatpåverkan med ca 50 %.
NATURVÅRDSVERKET

HANDLA NYPRODUCERADE KLÄDER MER MEDVETET. Fråga efter mer hållbart producerade textilier, välj helst miljömärkta plagg.

FÖRLÅNG LIVSLÅNGDEN PÅ REDAN PRODUCERADE TEXTILIER. Att förlänga livslängden på redan producerade plagg är den enskilt viktigaste åtgärden för att uppnå en mer hållbar klädkonsumtion.

DET FINNS INGET SPECIFIKT MATERIAL ELLER NÅGON TEXTILFIBER SOM ÄR MER HÅLLBAR ÄN ETT ANNAT. Däremot spelar det stor roll hur produkten/plagget produceras.

I Sverige slänger vi 7,5 kg kläder och textilier per person varje år. Halften av det vi slänger är helt och skäliga kunnat användas av någon annan.
NATURVÅRDSVERKET

Klädproduktionen sliter på miljön och påverkar klimatet. Sveriges textiltillväxt 2017 gav en klimatpåverkan som motsvarar 850 000 varvs bilkörning runt jorden.
NATURVÅRDSVERKET OCH SVESKA UIV

Tvätt av syntetiska textilier är en av flera faktorer till att mikroplaster sprids till sjöar och hav.
NATURVÅRDSVERKET

TEXTILSMART

Frågor och svar till konsumenter om mer hållbar textilkonsumtion

Tack!